

УДК 378.147:37.014.3

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2026.1.35>

Тетяна МАРТИНЮК

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-9288-8179

Людмила ГУСАК

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43025

ORCID: 0000-0001-7570-2574

Бібліографічний опис статті: Мартинюк, Т., Гусак, Л. (2026). Вплив міжнародної проєктної діяльності на формування трансдисциплінарної компетентності фахівців із раннього втручання. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 253–263, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.1.35>

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ІЗ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ

Метою статті є обґрунтування впливу міжнародної проєктної діяльності на формування трансдисциплінарної компетентності фахівців із раннього втручання, уточнення її змістової структури та розроблення інструментарію оцінювання професійних змін у практиці роботи з дитиною й родиною. Дослідження ґрунтується на системному, компетентнісному та сімейно-центрованому підходах. У роботі застосовано методи теоретичного аналізу наукових джерел, узагальнення досвіду реалізації міжнародних освітніх проєктів, моделювання структури академічної письмової компетентності, а також проєктування індикаторів і інструментів її оцінювання. Для концептуалізації механізмів впливу проєктів застосовано метод побудови матриці відповідності між активностями, каналами впливу та очікуваними професійними результатами. У процесі дослідження уточнено поняття трансдисциплінарної компетентності фахівця з раннього втручання як інтегрованої здатності діяти в команді на засадах партнерства з родиною в природному життєвому контексті дитини. Запропоновано авторську модель компетентності, що поєднує кооперативний, комунікативний, контекстуальний, корекційно-педагогічний та критично-рефлексивний компоненти. Розроблено матрицю впливу міжнародних проєктних активностей на знання, уміння, установки й поведінкові прояви фахівців. Уперше запропоновано комплексний інструментарій оцінювання, який містить анкету самооцінювання, карту спостереження та чек-лист змін у професійній практиці. Доведено, що міжнародна проєктна діяльність має багаторівневий вплив на становлення трансдисциплінарної компетентності, сприяючи переходу від директивної моделі допомоги до партнерської взаємодії з родиною, інтеграції функціональних цілей у повсякденне життя дитини та посиленню командної відповідальності. Запропонована модель та інструментарій можуть використовуватися для моніторингу якості підготовки кадрів, супервізії та розвитку служб раннього втручання.

Ключові слова: сімейно-центрований підхід, міжпрофесійна взаємодія, професійна рефлексія, супервізія, партнерство з родиною, моніторинг компетентностей.

Tetiana MARTYNIUK

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Special and Inclusive Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Ave., 13, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-9288-8179

Liudmyla GUSAK

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Foreign Languages for Humanities, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Ave., 13, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0001-7570-2574

To cite this article: Martyniuk, T., Gusak, L. (2026). Vplyv mizhnarodnoi proiektnoi diialnosti na formuvannia transdystyplinarnoi kompetentnosti fakhivtsiv iz rannoho vtruchannia [The impact of international project activities on the formation of transdisciplinary competence of early intervention specialists]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 253–263, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2026.1.35>

THE IMPACT OF INTERNATIONAL PROJECT ACTIVITIES ON THE FORMATION OF TRANSDISCIPLINARY COMPETENCE OF EARLY INTERVENTION SPECIALISTS

The purpose of the article is to substantiate the impact of international project activities on the formation of transdisciplinary competence of early intervention specialists, to clarify its content structure, and to develop tools for assessing professional changes in the practice of working with children and families. The research is based on systemic, competency-based, and family-centered approaches. The work uses methods of theoretical analysis of scientific sources, generalization of experience in implementing international educational projects, modeling the structure of academic writing competence, and designing indicators and tools for its assessment. To conceptualize the mechanisms of project impact, a method of constructing a matrix of correspondence between activities, channels of influence, and expected professional results was used. In the course of the study, the concept of transdisciplinary competence of an early intervention specialist was clarified as an integrated ability to work in a team on the basis of partnership with the family in the natural life context of the child. The author's model of competence was proposed, combining cooperative, communicative, contextual, corrective-pedagogical, and critical-reflective components. A matrix of the impact of international project activities on the knowledge, skills, attitudes, and behavioral manifestations of specialists was developed. For the first time, a comprehensive assessment toolkit is proposed, which includes a self-assessment questionnaire, an observation chart, and a checklist of changes in professional practice. It has been proven that international project activities have a multi-level impact on the formation of transdisciplinary competence, facilitating the transition from a directive model of assistance to partnership-based interaction with the family, the integration of functional goals into the child's daily life, and the strengthening of team responsibility. The proposed model and tools can be used to monitor the quality of staff training, supervision, and the development of early intervention services.

Key words: family-centered approach, interprofessional collaboration, professional reflection, supervision, partnership with family, competence monitoring.

Актуальність проблеми. Становлення системи раннього втручання в Україні відбувається в умовах активної інтеграції міжнародного досвіду та пошуку ефективних моделей підтримки дитини й родини. Сучасні підходи дедалі більше орієнтуються на сімейно-центровану філософію, міжпрофесійну взаємодію та роботу в природному життєвому контексті, що потребує від фахівців нової якості професійної підготовки (Зорочкіна, 2025, с. 318). Традиційна галузева логіка, характерна для спеціальної освіти, не повністю відповідає таким вимогам, оскільки передбачає переважно індивідуально-методичну роботу окремого спеціаліста. У цьому зв'язку особливої ваги набуває поняття трансдисциплінарної компетентності, яка передбачає здатність фахівця діяти в команді, поєднувати знання різних галузей і будувати партнерські стосунки з родиною. Саме ця компетентність визначає, чи перетворюються сучасні ідеї раннього втручання на реальні практики допомоги, чи залишаються на рівні методичних декларацій (Serrano et al., 2023). Вагомим чинником професійних змін у цій сфері стали міжнародні

проекти, що пропонують програми навчання, супервізії та стажування. Вони не лише транслюють нові підходи, а й формують інший тип професійної культури, орієнтованої на діалог із сім'єю та спільну відповідальність команди (Jimenez-Arberas et al., 2024). Проте механізми такого впливу залишаються недостатньо концептуалізованими, а інструменти оцінювання змін у діяльності фахівців – фрагментарними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження раннього втручання акцентують на формуванні трансдисциплінарної практики, орієнтованої на партнерство з родиною та міжпрофесійну взаємодію. Важливою умовою цього процесу є наявність валідних інструментів оцінювання, що дозволяють відстежувати якість сімейно-центрованих підходів і професійні зміни фахівців (Robles-Bello et al., 2022). Водночас ефективність їх упровадження залежить від організаційних умов, рівня командної співпраці та можливостей професійного розвитку (Williams et al., 2024). Європейський порівняльний аналіз засвідчує, що інтеграція систем дошкільної освіти й підтримки сім'ї визначає успішність міжпрофе-

сійної взаємодії та координації служб (Ooms et al., 2025). Доведено також позитивний вплив сімейно-центрованих програм на батьківське благополуччя та відчуття стабільності, навіть за короткотривалої участі (Larsen et al., 2025). Водночас зберігаються розбіжності між теоретичними моделями та реальною практикою: клінічно орієнтовані підходи характеризуються низькою персоналізацією, тоді як трансдисциплінарні та домашньо-орієнтовані моделі демонструють вищу залученість родин (Montaño-Merchán et al., 2025). Узагальнення результатів досліджень дозволило визначити основні перешкоди впровадження сімейно-центрованих послуг, зокрема професійну невпевненість фахівців, трансформацію їхньої ролі від експерта до партнера, недостатній рівень навичок роботи в природному середовищі та труднощі залучення батьків до активної участі (Pacheco-Molero et al., 2025). Перспективним механізмом подолання цих перешкод є поєднання сімейно-центрованої моделі з телекомунікаційними формами підтримки, що посилює участь родини та самоєфективність усіх учасників процесу (Jimenez-Arberas et al., 2024). Вагомим чинником професійної трансформації є рефлексивна супервізія, яка сприяє розвитку відносинно орієнтованої практики, профілактиці професійного вигорання та підвищенню рівня задоволеності професійною діяльністю (Tobin et al., 2024). Актуалізується також потреба в обґрунтованих інструментах оцінювання змін, що мають спиратися на систему показників і педагогічну інтерпретацію результатів (Лега та ін., 2026). Важливою умовою реалізації трансдисциплінарної моделі є модернізація підготовки кадрів. Особливо ваговою є роль соціального працівника в міждисциплінарній команді та необхідність поєднання теоретичного, практичного й ціннісного складників професійної готовності (Коляда та ін., 2025).

Отже, сучасні дослідження засвідчують, що формування трансдисциплінарної компетентності фахівців із раннього втручання зумовлюється поєднанням організаційних умов, рефлексивної підтримки, інструментів оцінювання та орієнтації на партнерство з родиною, що актуалізує потребу моніторингу професійних змін у межах міжнародних проєктів. Водночас залишаються недостатньо розкритими

структура цієї компетентності в контексті спеціальної освіти, механізми впливу проєктних активностей на її компоненти та засоби фіксації реальних поведінкових трансформацій фахівців. Нерозв'язаним є й питання узгодження міжнародних підходів із національною практикою підготовки кадрів і діяльністю інклюзивно-ресурсних та освітніх установ. Зазначене зумовлює необхідність наукового обґрунтування моделі трансдисциплінарної компетентності, аналізу впливу міжнародної проєктної діяльності на її формування та розроблення прикладного інструментарію оцінювання змін у професійній практиці, що становить науковий і практичний внесок цього дослідження.

Мета дослідження – обґрунтувати вплив міжнародної проєктної діяльності на формування трансдисциплінарної компетентності фахівців із раннього втручання, розробити модель її структури та запропонувати інструментарій оцінювання професійних змін.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- 1) уточнити зміст і структуру трансдисциплінарної компетентності фахівця з раннього втручання з урахуванням сімейно-центрованого та міжпрофесійного підходів;
- 2) проаналізувати механізми впливу міжнародної проєктної діяльності (тренінги, супервізії, стажування, міжкультурний обмін) на когнітивні, операційні та ціннісно-рефлексивні компоненти професійного розвитку;
- 3) розробити та обґрунтувати комплексний інструментарій оцінювання змін у практиці фахівців, що містить анкету самооцінювання, карту спостереження та чек-лист упровадження трансдисциплінарних підходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна система раннього втручання (англ. Early Intervention, EI) базується на сімейно-центрованому та функціональному підходах, у межах яких підтримка дитини розглядається як узгоджений процес, що відбувається в природному життєвому контексті (Larsen et al., 2025, с. 402). Відповідно, основною характеристикою фахівця з раннього втручання є трансдисциплінарна компетентність, яка передбачає здатність інтегрувати різні професійні підходи в єдину систему дій, орієнтовану на потреби дитини та родини (Міронова, 2025, с. 286). На відміну від мультидисциплінарної моделі, де

спеціалісти діють паралельно, трансдисциплінарний підхід ґрунтується на спільному плануванні, взаємному навчанні та розподіленій відповідальності за результат. Професійні межі стають гнучкими, а інструменти різних галузей поєднуються для розв'язання конкретних життєвих завдань дитини, що надає компетентності діяльнісного й ціннісного характеру (Слозанська та ін., 2023, с. 488).

Отже, трансдисциплінарну компетентність доцільно розглядати як багатовимірне утворення, у якому поєднуються знання, професійні дії та установки фахівця. Таку структуру подано у вигляді трьох взаємопов'язаних вимірів (рис. 1).

Візуалізація тривимірного бачення дозволяє уникнути трактування трансдисциплінарності як «універсалізації» спеціаліста: йдеться не про втрату професійної ідентичності, а про усвідомлення меж власної експертизи та відкритість до знань інших членів команди, де визначальним критерієм є реальна користь для дитини й родини. Трансдисциплінарну компетентність фахівця з раннього втручання доцільно визначити як інтегровану здатність діяти в міжпро-

фесійній команді на засадах партнерства з родиною, поєднуючи знання та інструменти різних галузей для підтримки розвитку дитини в її природному життєвому контексті. Таке розуміння зумовлює потребу конкретизації її змістових складників, що відображають реальні професійні дії та логіку організації послуги раннього втручання. Узагальнення теоретичних підходів і практики роботи команд дозволило виокремити п'ять взаємодоповнювальних компонентів, які утворюють цілісну модель трансдисциплінарної компетентності (рис. 2).

Ефективність кожного компонента трансдисциплінарної компетентності забезпечується їхньою взаємозумовленістю: кооперація ґрунтується на якісній комунікації з родиною, корекційно-педагогічні рішення передбачають урахування реального життєвого контексту дитини, а критично-рефлексивна позиція орієнтована на системний аналіз результативності професійних дій. У такій логіці міжнародна проектна діяльність є особливим професійно-освітнім середовищем, у якому поєднуються навчання, практична робота, міжкультурний обмін досвідом та імплементація

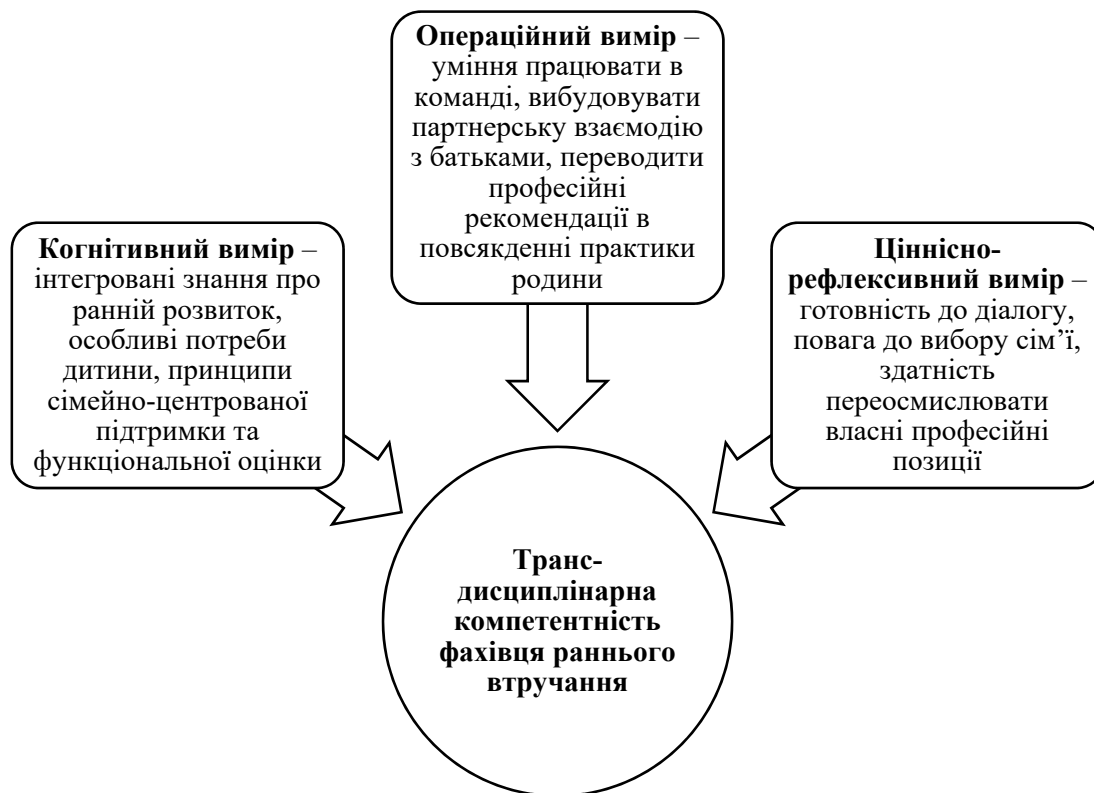

Рис. 1. Структурні виміри трансдисциплінарної компетентності фахівця з раннього втручання

Джерело: власна розробка автора.

Модель трансдисциплінарної компетентності				
Кооперативний компонент – готовність і вміння працювати в міжпрофесійній команді, узгоджувати рішення, розподіляти відповідальність за підтримку дитини, брати участь у спільному плануванні та супервізії.	Комунікативний компонент – здатність вибудовувати партнерську взаємодію з сім'єю, вести діалог без професійного домінування, надавати спеціальні рекомендації зрозумілою для батьків мовою.	Контекстуальний компонент – орієнтація на повсякденне життя дитини, урахування ресурсів родини та громади, перенесення підтримки в природні для дитини ситуації.	Корекційно-педагогічний компонент – вміння планувати індивідуальну програму розвитку, добирати функціональні стратегії, поєднувати педагогічні та реабілітаційні підходи.	Критично-рефлексивний компонент – професійне мислення, здатність аналізувати ефективність власних дій, переглядати підходи відповідно до потреб дитини та сім'ї.

Рис. 2. Компоненти трансдисциплінарної компетентності фахівця з раннього втручання

Джерело: власна розробка автора.

тація міжнародних стандартів раннього втручання.

Міжнародні програми створюють інфраструктуру для зміни професійного мислення та переходу до трансдисциплінарної моделі. Зокрема, ініціативи Erasmus+ забезпечують спільні навчальні модулі, академічну мобільність і міжуніверситетські проекти, у яких майбутні фахівці та спеціалісти-практики опановують принципи family-centred practice і командної взаємодії (). Прикладом є проекти типу EarlyBrain та DECIDE, що об'єднують педагогів, логопедів, психологів і соціальних працівників навколо спільних кейсів дітей раннього віку (Empowering Families in Early Childhood Intervention, 2022). Вагому роль відіграють програми UNICEF, які визначають раннє втручання як міжсекторальну підтримку дитини й сім'ї та впроваджують стандарти підготовки команд, орієнтовані на природне середовище життя дитини (Early Childhood Development). У багатьох країнах за підтримки UNICEF розгорнуті національні платформи навчання фахівців, зокрема цифровий ресурс LearnECD, що забезпечує мультисекторну підготовку та супервізійний супровід (LearnECD). Методологічним підґрунтям для узгодження дій різних спеціалістів є рекомендації WHO та використання Міжнародної класифікації функціонування (ICF), яка задає спільну мову оцінювання

потреб дитини та планування функціональних цілей (International Classification of Functioning, Disability and Health). Саме орієнтація на ICF у міжнародних проєктах забезпечує перехід від діагностично-медичної до функціонально орієнтованої логіки допомоги.

Наведені приклади демонструють, що міжнародні проєкти формують не лише ресурс знань, а й нову культуру професійної взаємодії. Фахівці набувають здатності працювати в мультинаціональних і мультипрофесійних командах, використовувати спільні протоколи оцінювання, враховувати культурні відмінності родин та адаптувати інструменти підтримки до різних соціальних контекстів.

У практичному вимірі найбільш поширеними формами проєктних активностей є тренінги, супервізії, стажування та робота з кейсами родин. Тренінги забезпечують опанування сучасних концепцій сімейно-центрованого підходу та міжпрофесійної взаємодії, а також ознайомлення з міжнародними гайдлайнами. Супервізії підтримують перенесення цих підходів у реальну діяльність, допомагають аналізувати складні випадки й коригувати стиль комунікації з урахуванням культурної чутливості. Стажування в службах раннього втручання інших країн дають можливість побачити організацію трансдисциплінарної роботи «в дії», а кейс-орієнтовані сесії формують вміння надавати

професійні рекомендації мовою повсякденних активностей родини.

Поєднання зазначених заходів створює безперервний цикл професійного розвитку: від засвоєння ідей – до їх апробації, осмислення та подальшої корекції. У такому процесі знання, уміння, установки й поведінкові практики формуються як єдина система, що відповідає логіці трансдисциплінарної роботи з дитиною, її сім'єю та міжнародними командами практиків.

Вплив міжнародної проєктної діяльності реалізується через кілька взаємодоповнювальних каналів. Когнітивний канал забезпечує оновлення знань і засвоєння міжнародних стандартів; практичний – досвід спільного планування та інтервенцій у різних контекстах; ціннісний – утвердження партнерської позиції щодо сім'ї; міжкультурний – розвиток чутливості до різноманіття; мережевий – формування професійних спільнот взаємної підтримки. Результати дії цих каналів проявляються у змінах усіх компонентів трансдисциплінарної компетентності, що узагальнено відображено в табл. 1.

Розгорнута матриця свідчить, що вплив міжнародних проєктів має багатовекторний характер і охоплює професійний, міжпрофесійний,

міжкультурний та рефлексивний виміри діяльності фахівця. Зміни відбуваються не лише у сфері знань, а насамперед у способах професійного мислення, моделі командної взаємодії та ставленні до дитини й родини як рівноправних партнерів. Кожна проєктна активність запускає не ізольований ефект, а ланцюг перетворень: від засвоєння міжнародних стандартів – до їх інтеграції в повсякденні рішення мультидисциплінарної команди. У такому контексті ефективність міжнародних ініціатив доцільно оцінювати за тим, наскільки нові підходи стають стійкою частиною професійної практики, впливають на якість міжпрофесійної кооперації, культурну чутливість і доказовість інтервенцій. Для вимірювання цих змін запропоновано комплексний інструментарій, що поєднує три взаємодоповнювальні засоби: анкету самооцінювання, карту спостереження та чек-лист змін у практиці. Така триангуляція дає змогу поєднати суб'єктивну рефлексію фахівця з аналізом реальної поведінки в команді та взаємодії з родиною, уникаючи формального оцінювання лише за фактом участі в проєкті.

Анкета самооцінювання спрямована на виявлення того, як учасники міжнародних

Таблиця 1

Механізми впливу міжнародної проєктної діяльності на компоненти трансдисциплінарної компетентності

Проєктна активність	Канал впливу	Зміни на рівні фахівця	Прояв у роботі з дитиною та сім'єю
Тренінги (Erasmus+, UNICEF)	Когнітивний	Засвоєння міжнародних стандартів EI, ICF-орієнтованого планування, принципів family-centred practice	Формулювання функціональних цілей, орієнтація на природне середовище життя дитини
Супервізії	Рефлексивно-ціннісний	Усвідомлення професійної ролі, подолання експертно-директивної позиції	Партнерський діалог із батьками, спільне ухвалення рішень
Стажування в службах EI	Практичний	Опанування алгоритмів роботи мультидисциплінарної команди	Узгоджені дії логопеда, психолога, ерготерапевта, соціального працівника в єдиному плані
Робота з кейсами родин	Когнітивно-практичний	Перехід від діагностичної до функціональної логіки мислення	Добір стратегій, що вписуються в щоденне життя сім'ї
Професійні мережі Erasmus+/Horizon	Мережевий	Доступ до міжнародних ресурсів і протоколів	Залучення додаткових сервісів і програм для родини
Менторство міжнародних експертів	Практико-ціннісний	Зростання впевненості та професійної автономії	Послідовність і стабільність підтримки дитини
Міжкультурні модулі	Міжкультурний	Розвиток культурної чутливості та етичної гнучкості	Повага до різноманіття сімейних практик і стилів виховання
Спільні дослідницькі проєкти (Horizon)	Аналітичний	Уміння працювати з доказовими даними	Оцінювання результатів інтервенцій на основі evidence-based підходу

Джерело: власна розробка автора.

програм – Erasmus+, UNICEF, професійних мереж – осмислюють власні професійні трансформації (табл. 2).

Запропонована анкета відображає багатовимірний характер змін, що відбуваються під впливом міжнародної проектної діяльності. На відміну від традиційних опитувальників, орієнтованих переважно на сімейно-центрований аспект, інструмент інтегрує чотири площини професійного розвитку: засвоєння міжнародних стандартів ЕІ, командно-трансдисциплінарні вміння, міжкультурні установки та рефлексивно-мережеві практики. Анкета може застосовуватися як до, так і після участі фахівця в програмах Erasmus+, UNICEF чи інших міжнародних ініціативах. Порівняння результатів

дає змогу виявити, у яких саме вимірах відбулися трансформації: чи змінилося розуміння міжнародних моделей раннього втручання; наскільки посилилася міжпрофесійна кооперація; чи сформувалася міжкультурна чутливість; наскільки рефлексивні та мережеві практики стали частиною щоденної роботи.

Водночас самооцінювання не може бути єдиним критерієм результативності. Для мінімізації суб'єктивності інструмент доцільно поєднувати із зовнішнім спостереженням за реальними професійними діями. З цією метою пропонується карта спостереження за взаємодією фахівця з родиною, яка фіксує поведінкові маркери трансдисциплінарності в природному робочому контексті (табл. 3).

Таблиця 2

Анкета самооцінювання трансдисциплінарної компетентності фахівця з раннього втручання (фрагмент)

№	Твердження	0	1	2	3
Блок А. Знання (професійно-міжнародний вимір)					
1	Розумію міжнародні принципи раннього втручання (participation, routines-based, family-centred)	☐	☐	☐	☐
2	Орієнтуюся в інструментах, рекомендованих програмами Erasmus+/UNICEF для ЕІ	☐	☐	☐	☐
3	Знаю алгоритм трансдисциплінарного планування в міжпрофесійній команді	☐	☐	☐	☐
Блок В. Уміння (командно-практичний вимір)					
4	Планую інтервенції разом із фахівцями інших спеціальностей	☐	☐	☐	☐
5	Адаптую міжнародні методики до локального та культурного контексту сім'ї	☐	☐	☐	☐
6	Використовую цифрові інструменти/телепрактику в роботі з родиною	☐	☐	☐	☐
Блок С. Установки (ціннісно-міжкультурний вимір)					
7	Сприймаю родину як рівноправного партнера у міжнародно визнаній моделі ЕІ	☐	☐	☐	☐
8	Готовий/готова переглядати власні професійні межі заради командного рішення	☐	☐	☐	☐
9	Позитивно ставлюся до міжкультурного різноманіття сімейних практик	☐	☐	☐	☐
Блок D. Поведінкові прояви (рефлексивно-мережевий вимір)					
10	Формуюю цілі мовою участі дитини в повсякденних практиках	☐	☐	☐	☐
11	Регулярно беру участь у супервізіях/міжнародних професійних мережах	☐	☐	☐	☐
12	Використовую спільні плани та протоколи, прийняті в проекті	☐	☐	☐	☐

Шкала: 0 – ніколи; 1 – інколи; 2 – часто; 3 – постійно.

Джерело: власна розробка автора.

Таблиця 3

Карта спостереження за взаємодією фахівця з родиною та командою (фрагмент)

Параметр спостереження	0	1	2	Описові нотатки
Спосіб встановлення контакту з батьками (партнерський/директивний)	☐	☐	☐	
Баланс участі: говорить фахівець / говорить родина	☐	☐	☐	
Спільне формулювання функціональних цілей	☐	☐	☐	
Урахування культурних і побутових особливостей сім'ї	☐	☐	☐	
Узгодженість дій із міжпрофесійною командою	☐	☐	☐	
Використання інструментів, рекомендованих міжнародними програмами	☐	☐	☐	
Наявність рефлексивних елементів у взаємодії	☐	☐	☐	

Шкала: 0 – показник відсутній; 1 – проявляється частково; 2 – проявляється виражено.

Джерело: власна розробка автора.

Такий інструмент може застосовуватися супервізором, наставником або членом міжпрофесійної команди для відстеження поведінкових проявів трансдисциплінарності в реальному робочому контексті. Карта спостереження орієнтована не лише на якість взаємодії з родиною, а й на узгодженість командних дій, використання міжнародно апробованих інструментів та врахування міжкультурних особливостей, що є важливими результатами участі фахівців у міжнародних проєктах. Поєднання бальної оцінки з описовими нотатками дозволяє зафіксувати контекстуальні нюанси зустрічі, стиль професійної комунікації та рівень інтеграції міжнародних підходів у повсякденну практику. Водночас карта спостереження відображає переважно процесуальні аспекти діяльності, тому для оцінювання стійкості організаційних і змістових змін необхідний додатковий інструмент – чек-лист професійної практики (табл. 4).

Запропонований чек-лист орієнтований на фіксацію реальних організаційних і змістових трансформацій, що виникають унаслідок участі фахівців у міжнародних програмах (Erasmus+, UNICEF та ін.). Він дозволяє перевірити, чи стали проєктні ідеї частиною повсякденних процедур: спільного планування, командної відповідальності, використання функціональних цілей, телепрактики та міжкультурно чутливих підходів.

Поєднання анкети самооцінювання, карти спостереження та чек-листа забезпечує зіставлення суб'єктивного професійного бачення фахівця з об'єктивними показниками діяльності та дає змогу простежити зв'язок між участю в міжнародному проєкті й трансформацією професійної практики. Перевагою запропонованого інструментарію є його

спрямованість на якість підтримки дитини та родини в міжпрофесійному й міжкультурному контекстах, а не на формальні показники залученості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження підтвердило, що трансдисциплінарна компетентність є важливою умовою якості раннього втручання, оскільки забезпечує міжпрофесійну узгодженість, партнерство з родиною та орієнтацію на природний контекст життя дитини. Встановлено її інтегрований характер, який охоплює когнітивний, комунікативний, командний, міжкультурний і рефлексивний виміри. Показано, що міжнародна проєктна діяльність (Erasmus+, UNICEF та ін.) суттєво впливає на професійний розвиток фахівців через тренінги, супервізії, стажування, роботу з кейсами та професійні мережі. Ці активності сприяють оновленню знань, розвитку міждисциплінарної взаємодії, опануванню сімейно-центрованих інструментів і зміні професійного мислення від директивної до партнерської моделі допомоги. Запропонований інструментарій оцінювання (анкета, карта спостереження, чек-лист) забезпечує комплексний моніторинг змін у знаннях, поведінці та командній взаємодії, орієнтуючись на реальні практики, а не формальну участь у проєктах. Практична цінність полягає в можливості використання моделі для супервізії, підготовки кадрів і оцінки ефективності міжнародних програм у національній системі раннього втручання.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з апробацією інструментарію в різних професійних і культурних контекстах та аналізом довготривалого впливу міжнародних ініціатив на якість підтримки дітей і сімей.

Таблиця 4

Чек-лист змін у професійній практиці фахівця (фрагмент)

№	Показник	Так	Частково	Ні
1	Запроваджено спільні плани з родиною та командою	☐	☐	☐
2	Зустрічі проводяться в природному середовищі дитини	☐	☐	☐
3	Використовуються функціональні цілі за міжнародними протоколами	☐	☐	☐
4	Налагоджені регулярні міжпрофесійні обговорення	☐	☐	☐
5	Рекомендації адаптовані до культурного контексту сім'ї	☐	☐	☐
6	Використовується телепрактика / цифрові інструменти проєкту	☐	☐	☐
7	Наявні елементи супервізії та професійної рефлексії	☐	☐	☐

Джерело: власна розробка автора.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зорочкіна Т., Здір Д. Особливості міждисциплінарної взаємодії фахівців у процесі раннього втручання: роль вчителя-логопеда. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2025. № 2 (108). С. 318–326. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.2\(108\)2025.340169](https://doi.org/10.31865/2077-1827.2(108)2025.340169).
2. Коляда Н., Кравченко О., Левченко Н. Підготовка майбутніх соціальних працівників до надання послуги раннього втручання. *Іноватика у вихованні*. 2025. Вип. 1 (22). С. 40–49. DOI: <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i22.692>
3. Кукуруза Г., Близнюк О., Цилюрник С. Взаємодія участі між фахівцями та батьками в ранньому втручанні під час війни в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Психологія*. 2024. № 76. С. 48–53. DOI: <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2024-76-07>
4. Лега О. В., Канцедал Н. А., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Аналітичні методи оцінювання ефективності чат-ботів у системах цифрової комунікації освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. Вип. 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18274848>
5. Міронова В. Денверська модель раннього втручання як психолого-педагогічний інструмент формування соціально-комунікативної компетентності дитини з РАС. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2025. Т. 120, № 4. С. 280–298. DOI: <https://doi.org/10.33189/ectu.v120i4.302>
6. Прохоренко Л., Баташева Н. Послуга раннього втручання в Україні: контент-аналіз проблеми. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2022. Т. 1. № 21. С. 104–115. DOI: <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i21.214>
7. Слезанська Г., Криницька І., Скочко М. Раннє втручання у роботі з дітьми з інвалідністю: комплексна соціально-реабілітаційна послуга, функціональний підхід чи система допомоги? *Social Work and Education*. 2023. Т. 10, № 4. С. 486–502. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.4.5>
8. Serrano A. M., Boavida J., Espe-Sherwindt M., van Loen N. Competency Framework for Early Childhood Intervention Practitioners Professional development. 2023. URL: https://www.eurlyaid.eu/wp-content/uploads/2023/05/ECIPractitionerDevelopment_vf.pdf (дата звернення: 17.01.2026).
9. Early Childhood Development. *UNICEF: вебсайт*. URL: <https://www.unicef.org/early-childhood-development> (дата звернення: 17.01.2026).
10. Empowering Families in Early Childhood Intervention. *Early Brain: вебсайт*. 2022. URL: <https://earlybrain.eu> (дата звернення: 17.01.2026).
11. Erasmus+. Керівництво до програми (Programme Guide). Національний Еразмус+ офіс в Україні. 2018. URL: https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2022/03/ProgrammeGuide_UA_2018V2.pdf (дата звернення: 17.01.2026).
12. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). *World Health Organization: вебсайт*. URL: <https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health> (дата звернення: 17.01.2026).
13. Evidence-Based Implementation of the Family-Centered Model and the Use of Tele-Intervention in Early Childhood Services: A Systematic Review / E. Jimenez-Arberas E. et al. *Healthcare*. 2024. Vol. 12, № 1. Art. 112. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare12010112>
14. Larsen C. M., Præst C. B., Johansen D. L. N., Skovgaard T., Christiansen L. B. Impact of the Family-Centered Early Intervention Program Good Start on Psychosocial Constructs Related to Quality of Life in Parents of Children with Cerebral Palsy: A Pre-Post-Follow-Up Study. *Scandinavian Journal of Disability Research*. 2025. Vol. 27, № 1. P. 402–417. DOI: <https://doi.org/10.16993/sjdr.1249>
15. LearnECD: Supporting young children and families for optimal development. *LearnECD: вебсайт*. URL: <https://learnecd.learningpassport.org/> (дата звернення: 17.01.2026).
16. Montaño-Merchán M., Sanz-Ponce R., Padilla-Bautista L., Calero-Plaza J. The Voice of Families: Perceptions of Family-Centred Practices and Natural Environments in Early Intervention in Spain. *Children*. 2025. Vol. 12, № 8. Art. 1068. DOI: <https://doi.org/10.3390/children12081068>
17. Interprofessional collaboration in ECEC: a review of European countries with different levels of system integration / M. Ooms et al. *European Early Childhood Education Research Journal*. 2025. Vol. 34, № 1. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1080/1350293X.2025.2484266>
18. Pacheco-Molero M., Morales-Murillo C., León-Estrada I., Gutiérrez-Ortega M. Barriers perceived by professionals in family-centered early intervention services: a systematic review of the current evidence. *International Journal of Early Childhood*. 2025. Vol. 57. P. 357–377. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13158-024-00401-5>
19. Robles-Bello M. A., Sánchez-Teruel D. The Family-Centred Practices Scale: Psychometric properties of the Spanish version for use with families with children with Down syndrome receiving early childhood intervention. *Child: Care, Health and Development*. 2022. Vol. 48, № 4. P. 634–642. DOI: <https://doi.org/10.1111/cch.12970>

20. Tobin M., Carney S., Rogers E. Reflective supervision and reflective practice in infant mental health: A scoping review of a diverse body of literature. *Infant Mental Health Journal*. 2024. Vol. 45, № 1. P. 79–117. DOI: <https://doi.org/10.1002/imhj.22091>
21. Williams C. S., Hardy J. K., Sawyer G. E., Light-Shriner C. What supports and barriers influence early intervention providers' practices? A qualitative study. *Topics in Early Childhood Special Education*. 2024. Vol. 45, № 3. P. 210–222. DOI: <https://doi.org/10.1177/02711214241296372>

REFERENCES:

- Zorochkina, T., & Zdir, D. (2025). Osoblyvosti mizhdystyplinarnoi vzaiemodii fakhivtsiv u protsesi rannioho vtruchannia: rol vchytelia-lohopeda [Features of interdisciplinary interaction of specialists in the process of early intervention: the role of the speech therapist]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu – Humanization of the educational process*, 2(108), 318–326. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.2\(108\)2025.340169](https://doi.org/10.31865/2077-1827.2(108)2025.340169) [in Ukrainian].
- Koliada, N., Kravchenko, O., & Levchenko, N. (2025). Pidhotovka maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv do nadannia posluhy rannioho vtruchannia [Training of future social workers to provide early intervention services]. *Innovatyka u vykhovanni – Innovation in education*, 1(22), 40–49. <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i22.692> [in Ukrainian].
- Kukuruza, H., Blyzniuk, O., & Tsyliuryk, S. (2024). Vzaiemodiia uchasti mizh fakhivtsiamy ta batkamy v rannomu vtruchanni pid chas viiny v Ukraini [Interaction of participation between specialists and parents in early intervention during the war in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya Psykholohiia – Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Psychology Series*, 76, 48–53. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2024-76-07> [in Ukrainian].
- Leha, O. V., Kantsedal, N. A., Pryidak, T. B., & Yaloveha, L. V. (2026). Analychni metody otsiniuvannia efektyvnosti chat-botiv u systemakh tsyfrovoy komunikatsii osvity [Analytical methods for evaluating the effectiveness of chatbots in digital communication systems of education]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: scientific notes*, 26. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18274848> [in Ukrainian].
- Mironova, V. (2025). Denverska model rannioho vtruchannia yak psykholoho-pedahohichni instrument formuvannia sotsialno-komunikatyvnoi kompetentnosti dytyny z RAS [Denver model of early intervention as a psychological and pedagogical tool for forming social and communicative competence of a child with ASD]. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia – Special child: education and upbringing*, 120(4), 280–298. <https://doi.org/10.33189/ectu.v120i4.302> [in Ukrainian].
- Prokhorenko, L., & Batasheva, N. (2022). Posluha rannioho vtruchannia v Ukraini: kontent-analiz problemy [Early intervention service in Ukraine: content analysis of the problem]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy – Education of persons with special needs: ways of development*, 1(21), 104–115. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i21.214> [in Ukrainian].
- Slozanska, H., Krynytska, I., & Skochko, M. (2023). Rannie vtruchannia u roboti z ditmy z invalidnistiu: kompleksna sotsialno-reabilitatsiina posluha, funktsionalnyi pidkhid chy systema dopomohy? [Early intervention in work with children with disabilities: комплексна social rehabilitation service, functional approach or system of assistance?]. *Social Work and Education*, 10(4), 486–502. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.4.5> [in Ukrainian].
- Serrano, A. M., Boavida, J., Espe-Sherwindt, M., & van Loen N. (2023). Competency Framework for Early Childhood Intervention Practitioners Professional Development. URL: https://www.eurlyaid.eu/wp-content/uploads/2023/05/ECIPractitionerDevelopment_vf.pdf [in English].
- UNICEF (n.d.). Early Childhood Development. URL: <https://www.unicef.org/early-childhood-development> [in English].
- Early Brain (2022). Empowering Families in Early Childhood Intervention. URL: <https://earlybrain.eu> [in English].
- Erasmus+. Kerivnytstvo do prohramy (Programme Guide). Natsionalnyi Erasmus+ ofis v Ukraini [Erasmus+. Programme Guide. National Erasmus+ Office in Ukraine] (2018). URL: https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2022/03/ProgrammeGuide_UA_2018V2.pdf [in Ukrainian].
- World Health Organization (n.d.). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). URL: <https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health> [in English].
- Jimenez-Arberas, E., Casais-Suarez, Y., Fernandez-Mendez, A., Menendez-Espina, S., Rodriguez-Menendez, S., ... & Prieto-Saborit, J. A. (2024). Evidence-Based Implementation of the Family-Centered Model and the Use of Tele-Intervention in Early Childhood Services: A Systematic Review. *Healthcare*, 12(1), 112. <https://doi.org/10.3390/healthcare12010112> [in English].
- Larsen, C. M., Præst, C. B., Johansen, D. L. N., Skovgaard, T., Christiansen, L. B. (2025). Impact of the Family-Centered Early Intervention Program Good Start on Psychosocial Constructs Related to Quality of Life in Parents of

Children with Cerebral Palsy: A Pre-Post-Follow-Up Study. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 27(1), 402–417. <https://doi.org/10.16993/sjdr.1249> [in English].

15. LearnECD (n.d.). LearnECD: Supporting young children and families for optimal development. URL: <https://learnecd.learningpassport.org/> [in English].

16. Montaño-Merchán, M., Sanz-Ponce, R., Padilla-Bautista, L., Calero-Plaza, J. (2025). The Voice of Families: Perceptions of Family-Centred Practices and Natural Environments in Early Intervention in Spain. *Children*, 12(8), 1068. <https://doi.org/10.3390/children12081068> [in English].

17. Ooms, M., Fukkink, R., Devlieghere, J., Dreier, A., Fischbach, R., ... & Van Lombergen, L. (2025). Interprofessional collaboration in ECEC: a review of European countries with different levels of system integration. *European Early Childhood Education Research Journal*, 34(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2025.2484266> [in English].

18. Pacheco-Molero, M., Morales-Murillo, C., León-Estrada, I., & Gutiérrez-Ortega M (2025). Barriers perceived by professionals in family-centered early intervention services: a systematic review of the current evidence. *International Journal of Early Childhood*, 57, 357–377. <https://doi.org/10.1007/s13158-024-00401-5> [in English].

19. Robles-Bello, M. A., & Sánchez-Teruel, D. (2022). The Family-Centred Practices Scale: Psychometric properties of the Spanish version for use with families with children with Down syndrome receiving early childhood intervention. *Child: Care, Health and Development*, 48(4), 634–642. <https://doi.org/10.1111/cch.12970> [in English].

20. Tobin, M., Carney, S., & Rogers, E. (2024). Reflective supervision and reflective practice in infant mental health: A scoping review of a diverse body of literature. *Infant Mental Health Journal*, 45(1), 79–117. <https://doi.org/10.1002/imhj.22091> [in English].

21. Williams, C. S., Hardy, J. K., Sawyer, G. E., & Light-Shriner, C. (2024). What supports and barriers influence early intervention providers' practices? A qualitative study. *Topics in Early Childhood Special Education*, 45(3), 210–222. <https://doi.org/10.1177/02711214241296372> [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 25.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

